
Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2011:11

Präst och diakon i domkapitlet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2011:51 i vilken föreslås att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå en ändring i kyrkoordningen så att det till varje stifts domkapitel ska väljas en ordinarie präst och en ordinarie diakon samt ytterligare en lekmanaledamot. Utskottet föreslår avslag på motionen med hänvisning till att antalet ledamöter enligt utskottet skulle bli för stort om domkapitlet skulle utvidgas enligt motionens intention. Däremot föreslår utskottet bifall till motion 2011:58 som föreslår en ändring av kyrkoordningen beträffande den ledamot i domkapitlet som ska vara präst eller diakon och dennes ersättare av innebörd att i det fall den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon och i det fall den ordinarie ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:51.
2. Kyrkomötet beslutar att med bifall till motion 2011:58 anta de förslag till ändringar i kyrkoordningen som framgår av *bilaga 1*.

Motionernas förslag

Motion 2011:51 av Mikael Grenstedt m.fl., En ordinarie präst och diakon i varje domkapitel

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå en ändring i kyrkoordningen med innebörden att det väljs en ordinarie präst samt en ordinarie diakon till varje stifts domkapitel, samt, för att antalet ledamöter i domkapitlet fortfarande ska vara udda och nuvarande balans mellan vigda och icke vigda behållas, att ytterligare en ledamot vilken inte är vigd till biskop, präst eller diakon inväljs.

Motion 2011:58 av Susann Torgerson, Både präster och diakoner bör ha sin representant i domkapitlet

Kyrkomötet beslutar att kyrkoordningens 9 kap. 1 §, tredje stycket ska ha följande lydelse:

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst. För den ledamot som är eller har varit ordinarie domare utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav. För de övriga ledamöterna utses tre ersättare.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över motion 2011:58 i Kr 2011:13y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Enligt 9 kap. 1 § i kyrkordningen ska domkapitlet, förutom biskopen och domprosten, bestå av en ledamot som är en i stiftet eller i någon av dess församlingar anställd präst eller diakon, en domarledamot samt tre övriga ledamöter som inte får vara vigda till biskop, präst eller diakon. Domkapitlet i Uppsala och Visby stift har en något annorlunda sammansättning.

Valet av den ledamot som ska vara präst- eller diakonvigd ska enligt 9 kap. 10 § i kyrkoordningen äga rum vid ett gemensamt möte med stiftets präster och diakoner med biskopen som valförrättare. Därvid ska prästerna och diakonerna gemensamt rösta fram ledamoten. För ledamoten ska också utses en ersättare som är präst eller diakon.

I arbetet inför kyrkoordningen fanns delade meningar om domkapitlets sammansättning. Nivåutredningen föreslog i sitt betänkande *Arbetet på olika kyrkliga nivåer* (SKU 1998:3) en ordning motsvarande den som gäller idag. Personalutredningen föreslog däremot i sitt betänkande *Personal, tillsyn och överklagande* (SKU 1998:6) att det skulle finnas både en präst- och en diakonledamot i domkapitlet. Det var också detta förslag som lades fram i huvudbetänkandet *Förslag till kyrkoordning* (SKU 1998:1). Centralstyrelsen, som anslöt sig till förslaget från huvudbetänkandet, anförde i sin kyrkoordningsskrivelse (CsSkr 1999:3, sid. 2–134) att det förhållandet att diakonerna vigs till sina uppdrag konsekvent borde få genomslag i kyrkoordningen och att diakonerna borde erkännas i alla sammanhang där så var möjligt.

I kyrkomötet anförde Andra kyrkolagsutskottet i sitt betänkande (2KL 1999:1, sid. 110) att det fanns en risk att Centralstyrelsens förslag kunde tolkas som en hierarkisering trots att valkorporationen föreslogs vara gemensam för präster och diakoner. Utskottet anknöt vidare till vad Nivåutredningen anförde om att den vigda ledamoten inte skulle ses som en representant för prästerna och/eller diakonerna och att det inte heller var vederbörandes kompetens när det gäller teologiska, pastoral eller andra frågor som det i första hand var viktigt att tillföra domkapitlet. Utskottet konstaterade i likhet med Nivåutredningen att det viktiga var att vederbörande genom sina vigningslöften har en förpliktelse mot kyrkans lära och ordning. Utskottet framhöll att det förslag till reglering av kyrkans vinningstjänst som utskottet förordat på ett särskilt sätt betonade att vigningstjänsten är en. Som en konsekvens av detta var det, menade utskottet, naturligt att vinningstjänstens företrädare i domkapitlet inte kategoriseras på det sätt som förslaget från Centralstyrelsen innebar. Utskottet föreslog därför att företrädarna för vinningstjänsten, prästerna och diakonerna, gemensamt skulle utse en präst eller en diakon som ledamot i domkapitlet. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:51.
2. Kyrkomötet beslutar att med bifall till motion 2011:58 anta de förslag till ändringar i kyrkoordningen som framgår av bilaga 1.

I motion 2011:51 föreslås att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå en ändring i kyrkoordningen så att det till varje stifts domkapitel ska väljas

en ordinarie präst och en ordinarie diakon samt ytterligare en lekmannaledamot. Enligt utskottets mening är det med hänsyn till domkapitlets karaktär viktigt att begränsa antalet ledamöter. Om domkapitlet skulle utvidgas enligt motionens intention skulle antalet ledamöter enligt utskottet bli för stort. Inte minst med tanke på att ersättarna har rätt att delta vid överläggningarna och därvid yttra sig. Utskottet föreslår med hänvisning härtill avslag på motionen.

Vigningstjänsten är en och den präst eller diakon som väljs in i domkapitlet som ledamot eller ersättare representerar inte prästerna eller diakonerna. Icke desto mindre är det enligt utskottets uppfattning viktigt att såväl prästernas som diakonernas särskilda kompetens finns att tillgå i domkapitlet. Ett enligt utskottet bra sätt att säkerställa detta utan att utöka antalet ledamöter vore att, som föreslås i motion 2011:58, föreskriva att för det fall den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon och i det fall den ordinarie ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst. Utskottet föreslår därför bifall till motion 2011:58.

Som framgår av kyrkorättsutskottets yttrande bör emellertid den föreslagna ändringen kompletteras med att motsvarande ändring görs också beträffande domkapitlet i Uppsala respektive Visby stift.

Valet av ledamot som är präst eller diakon och hans eller hennes ersättare gäller för en tid av fyra år räknat från den 1 januari året efter det år ordinarie kyrkoval har ägt rum. De nu föreslagna ändringarna bör därför träda i kraft först den 1 januari 2014. De ska dock tillämpas redan vid det val som avser den mandatperiod som inleds den 1 januari 2014.

Uppsala den 30 september 2011

På Organisationsutskottets vägnar

Conny Tyrberg, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Conny Tyrberg, ordförande, Marta Axner, Anton Härder, Anna Brandoné, Fredrik Upmark, Aina Andersson, Olle Reichenberg, Ann-Britt Åsebol, Anders Björkman, Daniel Tisell, Per Lindberg, Sofia Särdaqvist, Irene Oskarsson, Susann Torgerson och Carin Åblad Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Micael Åsman, Sten-Arne Burman, Ingela Arheden, Birgit Kullingsjö, Camilla Widepalm Heurén, Per Ingvarsson, Marika Markovits, Peder Fohlin, Christer Kax Sundberg och Celina Falk.

Biskoparna Erik Aurelius och Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 9 kap. 1, 2 och 2 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap. Domkapitlet

Domkapitlets sammansättning

1 § Domkapitlet ska bestå av följande ledamöter:

1. biskopen, som är ordförande,
2. domprosten, som är vice ordförande,
3. en ledamot som är en i stiftet eller i någon av dess församlingar anställd präst eller diakon,
4. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
5. tre övriga ledamöter.

Ledamöterna som avses i första stycket 4 och 5 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa.

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. För den ledamot som är eller har varit ordinarie domare utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav. För de övriga ledamöterna utses tre ersättare.

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. *I det fall den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst.* För den ledamot som är eller har varit ordinarie domare utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav. För de övriga ledamöterna utses tre ersättare.

2 § I Uppsala stift ska domkapitlet bestå av följande ledamöter:

1. ärkebiskopen, som är ordförande,
2. biskopen i Uppsala stift, som är förste vice ordförande,
3. domprosten, som är andre vice ordförande
4. en ledamot som är en i stiftet eller i någon av dess församlingar anställd präst eller diakon,
5. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
6. fyra övriga ledamöter.

Ledamöterna som avses i första stycket 5 och 6 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa.

För ärkebiskopen, biskopen och domprosten som ledamot

För ärkebiskopen, biskopen och domprosten som ledamot

utses två gemensamma ersättare som ska vara präst. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. För den ledamot som är eller har varit ordinarie domare utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav. För de övriga ledamöterna utses fyra ersättare.

utses två gemensamma ersättare som ska vara präst. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. *I det fall den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst.* För den ledamot som är eller har varit ordinarie domare utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav. För de övriga ledamöterna utses fyra ersättare.

2 a § Domkapitlet i Visby stift ska bestå av följande ledamöter:

1. biskopen, som är ordförande,
2. domprosten, som är vice ordförande,
3. en ledamot som är anställd som präst eller diakon i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige,
4. en ledamot som är präst eller diakon och som vid valet är anställd i utlandskyrkan,
5. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
6. fyra övriga ledamöter varav en när valet äger rum ska vara valbar i en utlandsförsamling.

Ledamöterna som avses i första stycket 5 och 6 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa. För *ordinarie* ledamot och ersättare valda av Kyrkomötet enligt bestämmelserna i 19 § andra stycket gäller de bestämmelser om valbarhet och valbarhetshinder som i 33 kap. anges för val till den nationella nivån.

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige. För var och en av ledamöterna som avses i första stycket 3–5 utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav som ledamoten. För den ledamot som enligt första stycket 6 ska vara

Ledamöterna som avses i första stycket 5 och 6 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa. För ledamot och ersättare valda av Kyrkomötet enligt bestämmelserna i 19 § andra stycket gäller de bestämmelser om valbarhet och valbarhetshinder som i 33 kap. anges för val till den nationella nivån.

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige.

För den ledamot som avses i första stycket 3 utses en ersättare som är anställd som präst eller diakon i någon av stiftets församlingar. Om ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon

valbar i en utlandsförsamling utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav som ledamoten. För de övriga ledamöterna utses tre ersättare.

och om ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst.

För var och en av ledamöterna som avses i första stycket 4–5 utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav som ledamoten.

För den ledamot som enligt första stycket 6 ska vara valbar i en utlandsförsamling utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav som ledamoten. För de övriga ledamöterna utses tre ersättare.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2014. Beslutet ska dock tillämpas redan vid det val som avser den mandatperiod som inleds den 1 januari 2014.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2011:13y

Både präster och diakoner bör ha sin representant i domkapitlet

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över motion 2011:58

I motionen föreslås ett tillägg i 9 kap. 1 § tredje stycket kyrkoordningen med innebörden att prästledamoten i domkapitlet ska ha en diakon som ersättare och diakonledamoten en präst.

Om en sådan förändring ska göras bör lämpligen motsvarande ändring genomföras i 9 kap. 2 och 2 a §§. Förslaget innehåller inte några sådana ändringar. Vidare bör poängteras att 9 kap. 2 a § föreslås förändras genom kyrkostyrelsens skrivelse 2011:5 Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet.

Datum för ikraftträdande saknas.

Utöver detta finns inget kyrkorättsligt hinder att genomföra de föreslagna ändringarna.

Uppsala den 29 september 2011

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Jerry Adbo, Vanja Björsson, Jan Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anna-Karin Westerlund, Mikael Härdig, Micael Dahlberg, Stig Göran Fransson, Anders Roos, Anders Linger, Helena Klahr Fast, Vivianne Wetterling och Marie-Helena Dahlberg.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Marja-Liisa Jernberg, Lena Lindström, Torkel Selin, Anna Malmqvist, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskop Jan-Olof Johansson har deltagit i utskottets överläggningar.